

Sygn. akt V U 1339/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2020 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2020 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku J. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania J. S. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 9 sierpnia 2019 r.

oddala odwołanie;

Sygn. akt V U 1339/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 sierpnia 2019 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że J. S. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 17 czerwca 2016 roku do 22 maja 2018 roku oraz od 22 maja 2019 roku.

W dniu 5 września 2019 roku J. S. (1) wniosła odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę i stwierdzenie, że podlega ubezpieczeniom społecznym oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu. W uzasadnieniu podniosła, że w spornym okresie stan zdrowia nie pozwalał jej na prowadzenie działalności gospodarczej.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. S. (1) od 1 lipca 2013 roku zarejestrowała działalność gospodarczą w swoim miejscu zamieszkania w zakresie sprzedaży detalicznej ubrań dziecięcych prowadzonej na hali targowej lub Internet. Pieniądze na rozpoczęcie działalności miała ze swojego ślubu, który wzięła w 2012 roku. Działalność prowadziła przez miesiąc tj. do 5 sierpnia 2013 roku.

(dowód: zeznania wnioskodawczynie – protokół rozprawy z 10 września 2020 roku od minuty 22:22 do minuty 32:05, zeznania P. P. - protokół rozprawy z 10 września 2020 roku od minuty 3:13 do minuty 11:44, zeznania D. S. - protokół rozprawy z 10 września 2020 roku od minuty 12:28 do minuty 21:35)

J. S. (1) w chwili zgłoszenia działalności gospodarczej była w trzecim miesiącu ciąży. Od 5 sierpnia 2013 roku stała się niezdolna do pracy w związku z ciążą do dnia porodu. W dniu (...) roku wnioskodawczynie urodziła syna J. S. (2). Po porodzie przebywała na urlopie macierzyńskim do dnia 22 grudnia 2014 roku. Następnie przebywała na zwolnieniach lekarskich i świadczeniu rehabilitacyjnym od dnia 23 grudnia 2014 roku do dnia 16 czerwca 2016 roku i od 19 czerwca 2016 roku do 16 grudnia 2016 roku, od 19 grudnia 2016 roku do 16 września 2017 roku i od 18 października 2017 roku do 22 maja 2018 roku w związku z kolejną ciążą. W dniu (...) roku wnioskodawczynie urodziła kolejnego syna W. S. i przebywała na urlopie macierzyńskim do dnia 21 maja 2019 roku. Od dnia 22 maja 2019 roku wnioskodawczynie znów stała się niezdolna do pracy.

Wnioskodawczynie była niezdolna do pracy z powodu stanu zdrowia psychicznego (depresja).

We wrześniu 2019 roku wnioskodawczynie zawiesiła działalność gospodarczą.

(dowód: zeznania wnioskodawczynie – protokół rozprawy z 10 września 2020 roku od minuty 22:22 do minuty 32:05, oświadczenie wnioskodawczynie – k. 13 akt ZUS, odpowiedź na odwołanie – k. 4 odwrót, zeznania P. P. - protokół rozprawy z 10 września 2020 roku od minuty 3:13 do minuty 11:44, zeznania D. S. - protokół rozprawy z 10 września 2020 roku od minuty 12:28 do minuty 21:35)

Wnioskodawczynie wykazała z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej w 2013 roku przychód w kwocie 2 879,94zł. W latach 2014 -2018 wnioskodawczynie nie miała przychodów z tytułu działalności gospodarczej.

(dowód: informacja z Urzędu Skarbowego – k. 11 akt ZUS)

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wnioskodawczynie dysponowała towarem o wartości 417,27zł. w ilości: 10 bluzek, 2 torebek, 1 spódnicy, 2 par legginsów, 6 sztuk skarpetek.

(dowód: spis z natury – k. 8 akt ZUS)

Wnioskodawczynie zadeklarowała następujące podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe, w tym dobrowolne ubezpieczenie chorobowe:

- w lipcu 2013 roku – 9300 zł,
- w sierpniu 2013 roku – 1200 zł,
- w czerwcu 2016 roku – 660,00 zł.
- w grudniu 2016 roku – 650zł.
- we wrześniu 2017 roku – 4900zł.
- w październiku 2017 roku – 5780zł.

Podstawy te w przeliczeniu na pełny miesiąc prowadzenia działalności wynoszą od 9300zł. do 10 540zł.

Od lipca 2013 roku do maja 2019 roku wnioskodawczynie opłaciła składki na ubezpieczenia społeczne w wysokości 7158,73zł., a pobrała z tytułu zasiłków w w/w okresie kwotę 493 032,60zł.

(okoliczność bezsporna – odpowiedź na odwołanie – k. 4 odwrót akt)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 z późn. zm.; dalej również jako „ustawa systemowa”) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność. Zgodnie z art. 8 ust. 6 pkt 1 za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, z wyjątkiem osoby, o której mowa w art. 18 ust. 1 ustawy – Prawo przedsiębiorców.

W myśl art. 11 ust. 2 ustawy systemowej dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 5. Natomiast w myśl art. 12 ust. 1 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Zgodnie z art. 13 pkt 4 ustawy systemowej obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie art. 36aa ustawy systemowej oraz przepisów ustawy - Prawo przedsiębiorców. Zgodnie zaś z art. 14 ust. 1 ustawy systemowej objęcie dobrowolnie ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi i chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tymi ubezpieczeniami, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony. Przy czym zgodnie z art. 36 ust. 5 zd. 1 ustawy emerytalnej osoby, które są obejmowane ubezpieczeniami społecznymi na zasadach dobrowolności, zgłaszają wniosek o objęcie ich ubezpieczeniem w terminie przez nie wybranym.

W judykaturze i piśmiennictwie utrwalony jest pogląd, że obowiązkowe ubezpieczenie społeczne osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą wynika z rzeczywistego prowadzenia tej działalności, a zatem o wyłączeniu z tego ubezpieczenia, decyduje faktyczne nieprowadzenie tej działalności. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2018 r. poz. 646 ze zm.) działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. W poprzednim stanie prawnym, obowiązującym do dnia 29 kwietnia 2018 r., za działalność gospodarczą, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2168 ze zm.) uznawało się zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. ***Z porównania wskazanych definicji wynika, że ustawodawca jako cechy konstytuujące działalność gospodarczą podkreśla jej zarobkowy i zorganizowany charakter, a także ciągłość prowadzenia działalności.***

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do tego, czy pozarolnicza działalność gospodarcza zarejestrowana przez wnioskodawczynię w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej począwszy od dnia 1 lipca 2013 roku była w sposób faktyczny wykonywana, a przez to, czy zgodnie z powołanymi przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rodziła obowiązek ubezpieczenia emerytalnego, rentowego oraz wypadkowego oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego.

Organ rentowy zaskarżoną decyzją zakwestionował faktyczne wykonywanie przez ubezpieczoną działalności gospodarczej, orzekając o wyłączeniu jej z ubezpieczeń społecznych.

Formalne zarejestrowanie lub wyrejestrowanie działalności gospodarczej ma znaczenie w sferze dowodowej, lecz samo w sobie nie przesądza podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, gdyż decydujące znaczenie dla

istnienia tego obowiązku ma faktyczne prowadzenie działalności, a nie posiadanie uprawnień do jej prowadzenia (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 lutego 2009 roku II UK 207/08).

Kluczowe znaczenie dla zdefiniowania pojęcia przedsiębiorcy ma element funkcjonalny, łączący się z prowadzeniem działalności gospodarczej lub zawodowej. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wymaga bowiem, aby przedsiębiorca "prowadził" działalność gospodarczą lub zawodową. Samo stwierdzenie "prowadzi działalność" zakłada określony ciąg działań, a nie tylko pojedyncze czynności. Przedsiębiorcą jest więc tylko ten, kto wykonuje czynności powtarzalne i to w taki sposób, że tworzą one pewną całość, a nie stanowią oderwanego świadczenia czy też świadczeń określonych rzeczy lub usług (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 20 lipca 2015 roku III AUa 1339/14 i z 7 sierpnia 2019 roku III AUa 1312/18). W ocenie ciągłości istotny jest zamiar powtarzalności określonych czynności celem osiągnięcia dochodu. To zamiar powtarzalności w odniesieniu do aktywności (działalności) decyduje o pozytywnym lub negatywnym zaistnieniu przesłanki ciągłości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2014 r., I UK 103/14, LEX; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 28 kwietnia 2011 r., II OSK 333/11, LEX).. Zamiar niekrótkiego prowadzenia działalności gospodarczej zależy od zachowania osoby podejmującej działalność gospodarczą (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2014 r., akt I UK 235/13). Specyficzne cechy działalności gospodarczej, to zawodowy, a więc stały charakter, powtarzalność podejmowanych działań, podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania, uczestnictwo w obrocie gospodarczym.

W wyroku z dnia 6 kwietnia 2017 roku, II UK 98/16 Sąd Najwyższy stwierdził, że „zorganizowany charakter działalności gospodarczej oznacza wpisanie obranego rodzaju działalności w formalne ramy organizacyjne, które zasadniczo oznaczają np. ustanowienie określonej formy prawnej, utworzenie siedziby, zorganizowanie biura, bądź innych pomieszczeń do prowadzenia działalności, zatrudnianie pracowników i ustanowienie wewnętrznych uregulowań prawnych.

Z kolei w wyroku z 2 lipca 2019 r., I UK 100/18 (LEX nr 2688813) Sąd Najwyższy wskazał, że „ciągłość działalności gospodarczej ma dwa aspekty. Pierwszy to powtarzalność czynności, tak aby odróżnić prowadzoną działalność gospodarczą od jednostkowej umowy o dzieło lub zlecenia albo umowy o świadczenie usług, które same w sobie nie stanowią lub nie składają się jeszcze na działalność gospodarczą. Przejawem działalności gospodarczej nie są działania o charakterze sporadycznym, doraźnym, okazjonalnym lub incydentalnym. Drugi aspekt, to zamiar niekrótkiego prowadzenia działalności. [...] Wykonywanie działalności gospodarczej polega na powtarzalności podjętych działań, które podporządkowane są regułom zysku i opłacalności.”

Podstawą do powstania obowiązku ubezpieczenia w oparciu o art. 6 ust. 1 pkt 5 u.s.u.s. jest faktyczne wykonywanie działalności pozarolniczej, czyli rzeczywista działalność zarobkowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Organ rentowy podniósł, że skarżąca od zakończenia zwolnienia lekarskiego 17 czerwca 2016 roku nie prowadziła działalności gospodarczej, mimo że w okresie od 17 września 2017 roku do 17 października 2017 roku była zdolna do pracy, o czym świadczy fakt odmowy przyznania jej świadczenia rehabilitacyjnego za ten okres. W takiej sytuacji na skarżącą zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał ciężar wykazania, że zarejestrowana przez nią pozarolniczą działalność gospodarcza odpowiadała warunkom wynikającym z art. 3 ustawy – Prawo przedsiębiorców.

Wnioskodawczyni nie starała się nawet tego wykazać. Skarżąca przyznała, że od 17 czerwca 2016 roku do zawieszenia działalności we wrześniu 2019 roku w ogóle jej nie prowadziła, gdyż borykała się z depresją, która jej to uniemożliwiała. Wnioskodawczyni nie podjęła w spornym okresie zatem jakichkolwiek działań, które miałyby na celu trwale i rzeczywiste zorganizowanie działalności gospodarczej. Stało się tak mimo, że skarżąca jak wynika z chronologii zdarzeń, w okresie od 17 września 2017 roku do 17 października 2017 roku była zdolna do pracy. W tym bowiem okresie ZUS odmówił jej prawa do świadczenia rehabilitacyjnego z uwagi na fakt odzyskania zdolności do pracy. Świadczy to o tym, że skarżąca nie miała zamiaru dalszego prowadzenia działalności. Gdyby było inaczej podjęłaby czynności zmierzające do nabycia i sprzedaży asortymentu, którym miała handlować. Stało się jednak inaczej. Skarżąca nie podjęła żadnych czynności w celu prowadzenia działalności, a po miesiącu stała się ponownie niezdolna do pracy. Ma rację ZUS, że gdyby intencją skarżącą było prowadzenie działalności zatrudniłaby osobę, która podczas jej

niezdolności do pracy zastępowała by ją przy prowadzeniu działalności. Tak się nie stało, gdyż skarżąca nie była zainteresowana prowadzeniem działalności. Działalność traktowała wyłącznie jako środek do uzyskania wysokich świadczeń z ubezpieczenia z tytułu niezdolności do pracy. Celem założenia działalności nie było zatem jej faktyczne prowadzenie i osiągnięcie zysku, ale osiągnięcie świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Dochód wnioskodawczyni z działalności za okres od 1 lipca do grudnia 2013 rok wyniósł zaledwie 2879,94 zł. (a za lata 2014-2018 był zerowy). Dochód ten był zatem zupełnie oderwany od zgłoszonej przez skarżącą podstawy wymiaru składek za lipiec 2013 rok – 9300zł. Jest to ewidentny dowód na to, że założenie działalności, miało wyłącznie na celu skorzystanie z wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego. I tak też się stało, gdyż ZUS wypłacił jej tytułem zasiłków od sierpnia 2013 roku kwotę 493 032,60zł.

Wprawdzie samo podjęcie działalności gospodarczej, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego, nie jest naganne, ani sprzeczne z prawem. Działalność gospodarcza dozwolona jest bowiem każdemu i na równych prawach, a przy braku definicji na czym ma polegać usługowa działalność gospodarcza nie można wprowadzać ograniczenia, które nie wynika z ustawy. Pomimo jednak braku ustawowego zakazu rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej przez kobietę w ciąży, na gruncie prawa publicznego dozwolona jest ocena, czy podejmowane przez taką ubezpieczoną czynności nie miały na celu tylko i wyłącznie pozorowania prowadzenia działalności gospodarczej. Istnieje bowiem taka ewentualność, że ubezpieczona rejestruje działalność w ewidencji nie mając rzeczywistej woli jej prowadzenia, a podjęte czynności na zewnątrz mają jedynie charakter fikcyjny, stwarzający pozory prowadzenia działalności i zamiaru jej prowadzenia, aby w przyszłości, po urodzeniu dziecka uzyskać stosowne świadczenia z ubezpieczeń społecznych.” (tak Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 12 grudnia 2018 r., III AUA 726/18, LEX nr 2617811).

W okolicznościach niniejszej sprawy mamy do czynienia właśnie z taką sytuacją. Podjęte przez skarżącą czynności: zarejestrowanie działalności, prowadzenie jej przez pierwszy miesiąc, miały jedynie na celu uwiarygodnienie, że działalność była prowadzona, czyli stworzyć pozory wykonywania działalności. W rzeczywistości jednak wnioskodawczyni nie miała zamiaru uczestnictwa w obrocie gospodarczym. Działalność miała charakter okresowy (jeden miesiąc), a nie zorganizowany, ciągły i stały, jak tego wymaga art. 13 ust 4 ustawy systemowej.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., uznając zaskarżoną decyzję za prawidłową, odwołanie oddalił.